

ДО ПРОБЛЕМИ ЗМІЦНЕННЯ РЕСУРСНОЇ БАЗИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто питання важливості створення стабільної ресурсної бази місцевих бюджетів для ефективного виконання органами місцевого самоврядування закріплених за ними функцій. Висвітлена роль власних надходжень місцевих бюджетів у формуванні фінансової стабільності регіону, у тому числі за рахунок системи місцевих податків і зборів. Визначено резерви зростання власних надходжень до місцевих бюджетів.

Ключові слова: місцеві бюджети, органи місцевого самоврядування, ресурсна база, власні надходження, місцеві податки і збори.

В статье рассмотрен вопрос важности создания стабильной ресурсной базы местных бюджетов для эффективного выполнения органами местного самоуправления возложенных на них функций. Освещена роль собственных поступлений местных бюджетов в формировании финансовой стабильности региона, в том числе за счет системы местных налогов и сборов. Определены резервы роста собственных поступлений в местные бюджеты.

Ключевые слова: местные бюджеты, органы местного самоуправления, ресурсная база, собственные поступления, местные налоги и сборы.

In the article the question of importance of creation of stable resource base of local budgets is considered for effective implementation by the organs of local self-government of the functions laid on them. Lighted up role of own receipts of local budgets in forming of financial stability of region, in a that number due to the system of community charges and collections. Certainly backlogs of growth of own receipts to the local budgets.

Key words: local budgets, organs of local self-government, resource base, own receipts, community charges and collections.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Досягнення будь-якою державою головної мети – стійкого економічного зростання та забезпечення рівня соціальної справедливості – можливе лише за умови формування в країні ефективної бюджетно-податкової політики, створення надійної фінансової бази, забезпечення стабільного, вчасного та повного надходження платежів до бюджетів усіх рівнів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Питання ефективного оподаткування, управління фінансовими ресурсами місцевих бюджетів досить широко висвітлювалися в працях таких вчених, як В. Андрущенко, В. Базилевич, О. Василик, В. Зайчикова, А. Дегтяр, О. Кириленко, В. Кравченко, І. Лопушинський, І. Луніна, В. Мамонова, В. Опарін, К. Павлюк, Ю. Пасічник, Д. Полозенко, І. Розпутенко, С. Слухай, Л. Тарангул та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Проте, дохідна база місцевого

самоврядування в Україні досі не відповідає потребам суспільства та потребам громади відповідної території. Функціонування місцевого самоврядування не спрямовано на реалізацію його основного призначення – створення сприятливого життєвого середовища та надання мешканцям територіальних громад якісних і доступних публічних послуг.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Для вирішення найважливішого завдання держави – досягнення фінансової стабільності країни та її регіонів – необхідно визначити резерви зростання власних надходжень до місцевих бюджетів та можливості збільшення податкового потенціалу кожного з регіонів. Підвищення ролі місцевих податків і зборів та збільшення частки доходів за їх рахунок є одним із головних напрямків зміцнення місцевих бюджетів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» зазначає, що місцеві бюджети мають бути достатніми для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування наданих їм законом повноважень та забезпечення

населення послугами не нижче рівня мінімальних соціальних потреб [3]. Практика засвідчила, що вирішальне значення для забезпечення матеріальної і фінансової основи органів місцевої влади та місцевого самоврядування в більшості випадків мають доходи місцевих бюджетів, а об'єкти комунальної власності в основному є не прибутковими організаціями.

Із метою забезпечення фінансовими ресурсами місцевих органів влади протягом 2010-2011 років у державі проведена бюджетно-податкова реформа, яка привела до змін у системі регулювання функціонування місцевих бюджетів. Ухвалення нової редакції Бюджетного кодексу України, Податкового кодексу України та окремих постанов сприяло зміцненню підґрунтя для ефективного виконання органами місцевого самоврядування закріплених за ним функцій.

Саме доходи, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, так звані власні доходи, мають бути стабільною основою фінансової бази місцевих бюджетів, у тому числі бюджетів органів місцевого самоврядування. Оскільки вони територіально локалізовані, безпосередньо залежать від діяльності місцевої влади і спрямовуються на фінансування власних повноважень місцевого самоврядування.

У новому Бюджетному кодексі України розширено перелік власних доходів місцевих бюджетів. Крім чинних раніше (зокрема, плати за землю, що стала зараховуватися повним обсягом до бюджетів місцевого самоврядування), до цього «кошика» включено: збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності (як складові місцевих податків); плату за користування надрами для видобування корисних копалин місцевого значення; плату за користування надрами в цілях, не пов'язаних із видобуванням корисних копалин; збір за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення; збір за спеціальне використання лісових ресурсів; а також передані з першого кошика штрафні санкції, адміністративні штрафи та інші надходження [6, с. 303-307].

Проте, незважаючи на зростання в місцевих бюджетах України обсягу доходів «другого кошика» на 37,9 % (до 3,2 млрд грн), таке збільшення відбулося в основному (на 78,5 %) за рахунок збільшення обсягів плати за землю, а вплив інших нових надходжень є незначним [13]. Так, наприклад, по Херсонській області доходи, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, за 2011 рік зросли на 62 % порівняно з 2010 роком, у тому числі за рахунок збільшення надходжень від плати за землю – на 25 % [12].

Узагалі, обсяг доходів «другого кошика» в загальному фонді місцевих бюджетів Херсонської області у 2011 році склав 20 %, у тому числі в доходах обласного бюджету він займав лише 1,7 % (2010 року складав лише 0,7 %) [11]. Збільшення питомої ваги доходів «другого кошика» в надходженнях обласного бюджету відбулося за рахунок надходжень відрахувань від фіксованого податку на доходи фізичних осіб від зайняття підприєм-

ницькою діяльністю (який скасовано з 1 січня 2012 року та замінено на єдиний податок).

Зазначимо, що в структурі плати за землю динамічно зростає обсяг орендної плати (на протипагу земельному податку) і відповідно його частка. Співвідношення орендної плати та земельного податку за 2011 рік становило 69,8 % до 30,2 % (у 2006 році співвідношення було 47,9 % до 52,1 %) [13]. Наприклад, по Херсонській області таке співвідношення склало 74 % до 26 %. Слід зазначити, що 2011 року питома вага плати за землю в «другому кошику» місцевих бюджетів області становила 73,2 %, тоді як 2010 року – 58,2 % [12]. Це відбулося, як вже вище зазначалося, у зв'язку з повною передачею названого податку до доходів «другого кошика» органів місцевого самоврядування.

Експерти очікують, що в зв'язку із запровадженням ринку землі вигідніше стане орендувати, а не купувати землю, що має призвести до ще більшого зростання обсягів орендної плати і відповідно – плати за землю в доходах місцевих бюджетів [12].

Певний вплив на фінансову забезпеченість місцевих бюджетів, передусім бюджетів місцевого самоврядування, справила і податкова реформа. Зокрема, Податковим кодексом України відчутно реформовано систему місцевих податків – скасовано 12 місцевих податків та зборів [2]. Із 2 податків і 12 зборів виключено економічно недоцільні та замінено їх, а саме: передано загальнодержавний податок – єдиний податок; уведено податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності; збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір [7, с. 47].

Слід зазначити, що частина місцевих податків і зборів зараховується до спеціального фонду місцевих бюджетів: єдиний податок, податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки та збір за провадження торговельної діяльності нафтопродуктами, скрапленим та стиснутим газом на стаціонарних, малогабаритних і пересувних автозаправних станціях, заправних пунктах (який належить до одного з видів збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності).

Установлення п'яти місцевих податків і зборів замість чотирнадцяти призвело до зменшення витрат на адміністрування, які перевищували надходження від сплати деяких із податків.

Причому місцеві ради обов'язково на території поширення її повноважень установлюють податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, єдиний податок та збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності. Запровадження інших податків є виключно правом місцевих рад, тобто є факультативними.

Так, сільські, селищні та міські ради в межах своїх повноважень ухвалюють рішення про встановлення місцевих податків і зборів, у яких визначається об'єкт оподаткування, платник податків і зборів, розмір ставок, податковий період та інші

елементи, визначені Податковим кодексом України. Ухвалення рішення про встановлення місцевих податків і зборів офіційно оприлюднюється відповідним органом місцевого самоврядування до 15 липня року, що передує бюджетному періоду, у якому планується застосування встановлених місцевих податків та зборів або змін (плановий період). В іншому разі норми відповідних рішень застосовуються не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим періодом.

У разі, якщо місцева рада не ухвалила вищезазначене рішення, що є обов'язковим згідно з нормами Податкового кодексу України, такі податки та збори справляються, виходячи з норм кодексу із застосуванням мінімальної ставки місцевих податків та зборів. Відповідно до Податкового кодексу України рішення про встановлення місцевих податків і зборів щороку затверджується та опубліковується [2].

Беручи до уваги, що встановлення розміру ставок плати за місцеві податки і збори покладено на органи місцевого самоврядування, то вони мають реальні можливості впливати на обсяг надходжень зазначених податків до відповідних бюджетів.

Надходження від місцевих податків і зборів за 2011 рік складають 2,9 % дохідної частини місцевих бюджетів України, тоді як у країнах Європейського Союзу їх частка сягає 5-30 % (головним чином завдяки податку на нерухомість). Водночас слід зазначити, що частка місцевих податків і зборів за 2011 рік зросла на 1,9 %, що в основному пов'язано з зарахуванням до їх складу єдиного податку [4, с. 68-88].

Зокрема, в доходах місцевих бюджетів Херсонської області місцеві податки та збори становлять 4,5 %, у тому числі в загальному фонді – 1 % та в спеціальному фонді – 3,6 % (за рахунок єдиного податку) [12].

Слід вказати на те, що скасування комунального податку, ринкового збору та податку з реклами відчутно вдарило по доходах бюджетів місцевого самоврядування. Ці податки склали до 90 % у структурі податків та зборів органів місцевого самоврядування.

Проте бюджети органів місцевого самоврядування отримали додатковий ресурс у вигляді єдиного податку та податку на нерухоме майно, надходження від якого було заплановано ввести в дію з 1 липня 2012 року, що, за прогнозами експертів Асоціації міст України, становитимуть до 170 млн грн [10, с. 14-16] (для Херсонської області – 3,5 млн грн). Сьогодні терміни запровадження податку на нерухомість переносяться ще на півроку (що, у свою чергу, призведе до неотримання місцевими бюджетами у 2012 році відповідних сум надходжень). Таким чином, податок планується ввести з 1 січня 2013 року. Це пояснюється тим, що уряд подав до парламенту законопроект про перегляд концепції податку на нерухомість: обкладати не житлову площу, а загальну.

У свою чергу, надходження від цих податків, відповідно до статті 71 Бюджетного кодексу

України, спрямовуються до бюджету розвитку спеціального фонду місцевих бюджетів [1].

Як свідчать звітні дані за 2011 рік, обсяг надходжень до місцевих бюджетів України від єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва збільшився на 4,9 % [4, с. 34-36]. Питома вага єдиного податку в надходженнях від місцевих податків і зборів, зокрема Херсонської області, за 2011 рік складає 78,5 % [12]. Крім того, за рахунок введення в дію з 1 січня 2012 року нових ставок оподаткування очікується зростання цих надходжень. Єдиний податок є найвагомим серед місцевих податків і зборів.

Плата за паркування автомобілів є одним із найбільш важливих джерел наповнення місцевих бюджетів у країнах з усталеними традиціями місцевого самоврядування. Натомість в Україні протягом останніх років мала місце дещо інша ситуація: надходження збору за припаркування автотранспорту склали тільки близько 3 % від загального обсягу місцевих податків і зборів [5]. У Херсонській області ці надходження 2011 року становили 3,5 % [12].

Поліпшення механізму його справляння в Податковому кодексі України, збільшення кількості транспортних засобів, розширення мережі платних зон паркування та поліпшення якості наданих сервісних послуг безумовно сприятимуть зростанню темпів надходження цього збору. Проте сьогодні місцеві бюджети несуть втрати через нерегульованість питання, що виникло внаслідок упровадження приборів фіксації в'їзду автотранспорту на парковку, які практично відсутні в комунальних структурах у виконавчих органах місцевого самоврядування.

Ще одним важливим моментом податкових реформ, упроваджених Податковим кодексом України, стало встановлення ставок для фізичних осіб у відсотках до мінімальної заробітної плати, які є своєрідним автоматичним компенсатором місцевим бюджетам втрат, понесених від інфляційних процесів унаслідок щорічного перегляду державних соціальних стандартів у Законі України про Державний бюджет на відповідний рік, оскільки відповідно до Декрету Кабінету Міністрів України від 20 травня 1993 року № 56-93 «Про місцеві податки та збори» ставки багатьох місцевих податків і зборів встановлювалися залежно від неоподаткованого мінімуму доходів громадян, який становив 17 грн, незважаючи на щорічну інфляцію [9].

Завдяки розширенню переліку джерел доходів, які не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, очікується, що 2012 року їх обсяг складе 14,8 млрд грн або 18 % від загального обсягу доходів місцевих бюджетів України [10, с. 31] (у проектних показниках місцевих бюджетів Херсонської області обсяг цих надходжень складає 16,5 %) [8]. До проведення Бюджетної реформи в 2010 році обсяг другого кошика, склав 10,1 млрд грн, а його частка в доходах – 15,4 % [10, с. 31].

Проте обласний бюджет та районні бюджети з січня 2012 року втратили доходи «другого кошика» через скасування фіксованого податку на доходи

фізичних осіб. Так, по Херсонській області втрати становили 1415,0 млн грн, у тому числі по обласному бюджету – 885,0 тис. грн.

Наведене свідчить про те, що завдяки проведеним змінам вдалося дещо зміцнити фінансову спроможність місцевих бюджетів, посиливши їх ресурсну базу, хоча цих кроків виявилось недостатньо для того, щоб забезпечити місцеві бюджети необхідними коштами для виконання власних повноважень.

Слід зазначити, що незважаючи на проведення низки змін в бюджетно-податковому законодавстві, процес бюджетної децентралізації просувається досить повільно, і в ході бюджетної реформи в цьому напрямку зроблено незначний прогрес. Так, зміни в законодавстві дозволяють дещо збільшити обсяги надходжень до місцевих бюджетів, проте слід зазначити, що передані місцевим бюджетам джерела доходів не є достатніми для фінансування навіть поточних видатків.

Також слід акцентувати увагу на тому, що територіальні громади не можуть розпоряджатися додатковими фінансовими ресурсами на власний розсуд, оскільки до місцевих бюджетів передані додаткові витрати, які раніше здійснювалися на центральному рівні. Незначні кошти, що є в розпорядженні місцевих бюджетів, не дають можливості забезпечити достатнє фінансування для підтримки та розвитку місцевої інфраструктури, а чинний механізм формування та виконання місцевих бюджетів не стимулює органи місцевого самоврядування до економічного розвитку своїх територій та ефективного розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів.

Крім того, у сфері управління фінансовими ресурсами органами місцевого самоврядування існує низка таких проблем, як невміння місцевої влади реалізувати прихований податковий потенціал відповідної території, ефективно управляти економічною діяльністю на місцях та непрозорість в адмініструванні окремих податків.

Також унаслідок значного обсягу тіньової діяльності та зайнятості поза увагою фіскальних органів влади залишаються персональні доходи громадян, підприємницька діяльність незареєстрованих суб'єктів господарювання малого та середнього бізнесу, що призводить до втрат місцевого бюджету від недоотриманого податку на доходи фізичних осіб, збору за запровадження окремих видів підприємницької діяльності, плати за землю та єдиного податку; невикористання туристичного потенціалу, що знаходиться у тіньовому секторі економіки, – туристичного збору.

Уважаємо, що шляхами поліпшення стану із наповненням дохідної частини місцевих бюджетів можуть бути такі.

Насамперед, це стосується ефективного використання земельних ресурсів, оскільки плата за землю є другим за обсягом джерелом формування місцевих бюджетів, а в сільських бюджетах – це основне за своєю вагою джерело доходів. Місцеві бюджети втрачають фінансовий ресурс через установа-

занижених ставок орендної плати за землі сільськогосподарського і несільськогосподарського призначення, використання земельних ділянок без оформлення документів, несвоєчасного оновлення нормативної грошової оцінки земель.

Як свідчать звітні дані про виконання місцевих бюджетів Херсонської області, місцеві бюджети постійно зазнають значних втрат унаслідок надання загальнодержавних пільг та пільг, наданих місцевими органами влади. Велика кількість пільг із оподаткування в регіоні (крім того, як правило, вони недостатньо обґрунтовані) є причиною недонадходження до місцевого бюджету значних бюджетних коштів, що, у свою чергу, позначається на рівні надання соціальних послуг населенню.

Наприклад, до місцевих бюджетів Херсонської області за 2011 рік надійшло 156,1 млн грн плати за землю та орендної плати, втрати бюджету внаслідок надання пільг, згідно з чинним законодавством, становили – 77,6 млн грн, або майже 50 % від загальної суми надходжень. Тобто надходження могли б складати 233,7 млн грн проти 156,1 млн грн [12].

Зазначимо, що вимагати повної ліквідації всіх податкових пільг неможливо, та й не потрібно. Проте наголосити на чіткому, повному й детальному регулюванні процедури їх надання, на встановленні вичерпного переліку суб'єктів оподаткування, яким можуть надаватися пільги, на наш погляд, слід. Уважаємо за необхідне переглянути перелік пільговиків для того, щоб зменшити втрати, що несуть місцеві бюджети. До того ж необхідно посилити контроль за наданням пільг платникам податків.

Крім того, досить поширеними проблемами місцевих органів влади в частині землекористування та проведення розрахунків із бюджетом у частині плати за землю є такі:

- використання суб'єктами господарювання земельних ділянок без оформлення правовстановлювальних документів (договорів оренди). Процес укладання договорів на оренду земель затягується, унаслідок чого до бюджету сплачуються мінімальні суми розміру земельного податку або користування здійснюється без сплати цього податку;

- невідповідність розміру орендної плати в договорах оренди земель державної та комунальної власності вимогам чинного законодавства, у тому числі орендна плата сплачується в розмірі, меншому ніж мінімальний, на підставі договорів, що втратили чинність кілька років тому;

- відсутність сплати податку на землю у зв'язку з наданням земельних ділянок підприємствам, що знаходяться в стані провадження справ про банкрутство;

- продовження користування земельною ділянкою землекористувачем на підставі договору, що втратив чинність або договору, який потребує пролонгації;

- низький рівень інвентаризації земель, що ускладнює забезпечення податковими органами повноти обліку суб'єктів та об'єктів оподаткування;

– застаріла грошова оцінка земель у значній частині районних центрів та селищ міського типу (понад 10 років).

Наприклад, відповідно до статті 18 Закону України «Про оцінку земель» перегляд грошової оцінки земель населених пунктів має проводитися не рідше одного разу на 5-7 років. Порівняльний аналіз базової вартості земельної ділянки в межах населених пунктів Херсонської області, де оцінка не оновлювалася тривалий час, свідчить про те, що вона є нижчою у 2-3 рази за базову вартість в аналогічних населених пунктах, де її проведено останніми роками. Так, усього по області за рахунок оновлення нормативної грошової оцінки додаткові надходження плати за землю можуть скласти не менше 3 млн грн щороку.

Унаслідок названих правопорушень місцеві бюджети також несуть значні втрати.

Таким чином, вищевказане призводить до недовикористання наявних можливостей оподаткування місцевими органами влади.

У свою чергу, передача всього обсягу надходжень від плати за землю до бюджетів місцевого самоврядування сприяє зміцненню фінансової основи місцевого самоврядування, оскільки плата за землю є другим за обсягом бюджетоутворювальним податком місцевих бюджетів і складає 15 % усіх їх надходжень.

Крім того, одним із резервів збільшення доходів місцевих бюджетів може стати розроблення органами місцевого самоврядування кар'єрів, у результаті чого збільшаться надходження до відповідних бюджетів плати за користування надрами місцевого значення. Згідно зі статтею 69 Бюджетного кодексу України, ці платежі зраховуються до «другого кошика» бюджетів місцевого самоврядування за місцезнаходженням або місцем розташування [2]. Для бюджетів сільських та селищних рад такі надходження будуть досить значним фінансовим ресурсом.

Наприклад, у загальному фонді бюджету окремих селищних та сільських рад Херсонської області надходження плати за користування надрами складають 70-90 %. Тобто, при реалізації інвестиційних проектів із розробки кар'єрів на території місцевих рад їх бюджет збільшиться в декілька разів.

Щодо стягнення туристичного збору, то рішенням місцевої ради має бути визначено повний перелік податкових агентів, які передбачені Податковим кодексом України. Також місцеві ради разом із квартирно-посередницькими організаціями мають визначити перелік приватних осіб, які приймають на поселення приїжджих, кількість койко-місць по кожному з них та розрахувати середній рівень цін за проживання.

Від стану наповнення місцевих бюджетів залежить повнота та своєчасність проведення видатків. Залучення коштів повним обсягом та додаткових джерел доходів до бюджету дасть можливість спрямовувати кошти на вирішення внутрішніх проблем регіонів та адміністративно-територіальних

єдиниць на реалізацію місцевих програм, пов'язаних із соціально-економічним розвитком територій, та спрямовувати кошти на розвиток соціально-культурної сфери.

Зазначені заходи дозволять реалізувати ідеї зміцнення фінансової основи регіонального розвитку, реально розширити повноваження органів місцевого самоврядування при вирішенні нагальних проблем місцевого розвитку, підвищать прогнозованість розвитку громад та регіонів, сприятимуть забезпеченню їх соціальної орієнтованості та спрямованості.

Висновки з даного дослідження. Подальше вдосконалення системи формування місцевих бюджетів має проходити за такими напрямками, як збільшення частки і обсягу власних надходжень місцевих бюджетів, мобілізація джерел надходжень та використання економічно вигідних і оновлених способів оподаткування. Уважаємо, що вищевказані напрямки можна реалізувати шляхом:

– застосування гнучких ставок до податків і зборів, що надходять до місцевих бюджетів;

– віднесення плати за землю до місцевих податків, надання можливості органам місцевого самоврядування регулювати ставки;

– установа розміру земельного податку для землекористувачів, які відповідно до статті 92 Земельного кодексу України не мають права на постійне користування земельними ділянками, у розмірі орендної плати за землю;

– збільшення надходжень від туристичного збору шляхом спрощення процедури оподаткування, запровадження ставок залежно від обороту (виручки) за надання послуг з тимчасового проживання, запровадження органами місцевого самоврядування базового рівня туристичного збору на всіх наявних об'єктах оподаткування, здійснення контролю органами місцевого самоврядування відповідних об'єктів із метою повного використання потенційних фіскальних ресурсів;

– використання органами місцевого самоврядування резервів від збору за місця для паркування транспортних засобів шляхом контролю за наявністю договорів оренди на землю під парковки, меж і розміток парковок, пристроїв фіксації в'їзду автотранспорту на парковку (паркоматів).

Крім того, вважаємо за необхідне врегулювати питання забезпечення компенсації втрат доходів місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, унаслідок надання державою податкових пільг, зокрема зі сплати податку на землю.

Перспективи подальших розвідок. Реформування системи державних і місцевих фінансів повинно забезпечити сталий розвиток регіонів на тлі соціально-економічних перетворень країни.

В Україні і досі залишаються невирішеними системні проблеми, які супроводжують реформування бюджетно-податкової сфери і впливають на стабільний розвиток регіонів. Питання зміцнення власної дохідної бази місцевих бюджетів та реформування місцевих фінансів потребують подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08 липня 2010 року № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Податковий кодекс України : Закон України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main>.
3. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main>.
4. Бюджетний моніторинг : аналіз виконання бюджету за 2011 рік / [І. Ф. Щербина, А. Ю. Рудик, В. В. Зубенко, І. В. Самчинська та ін]. – К. : 2011. – 96 с.
5. Звіт про виконання Державного бюджету України станом на 1 січня 2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>.
6. Науково-практичний коментар до Бюджетного кодексу України / кол. авторів [заг. редакція, передмова Ф. О. Ярошенка]. – К. : Зовнішня торгівля ; УДУФМТ, 2010. – 592 с.
7. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України : у 3 т. / кол. авторів [заг. редакція М. Я. Азарова]. – К. : Міністерство фінансів України, Національний університет ДПС України, 2010. – 2389 с.
8. Про основні положення проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2012 рік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oda.kherson.ua/uk/frontend/page/21/byudzhet>.
9. Про місцеві податки та збори : Декрет Кабінету Міністрів України від 20 травня 1993 року № 56-93 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
10. Реформи системи державних фінансів України : перші результати та подальші перспективи. – К. : НІСД, 2011. – 50 с.
11. Річний фінансовий звіт про виконання місцевих бюджетів Херсонської області за 2010 рік // Головне управління державного казначейства України в Херсонській області. – Херсон, 2011.
12. Річний фінансовий звіт про виконання місцевих бюджетів Херсонської області за 2011 рік // Головне управління державної казначейської служби України в Херсонській області. – Херсон, 2012.
13. Шевченко О. Зміни бюджетно-податкового регулювання регіонального розвитку : перші підсумки. Аналітична записка [Електронний ресурс] / О. Шевченко. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/647>.

Рецензенти: *Івашова Л. М.* – д.держ.упр.;
Івашов М. Ф. – к.е.н.

© Казюк Я. М., 2012

Дата надходження статті до редколегії 13.10.2012 р.

КАЗЮК Яніна Мирославівна – кандидат наук з державного управління, доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету.

Коло наукових інтересів: державне регулювання міжбюджетних відносин.